

ПЕДАГОГІЧНИЙ ТАКТ ТА ЕТИКА ВИКЛАДАЧА

*Несторук Н.А., к.пед.н., доц.,
Нікітіна А.В., здобувачка вищої освіти другого рівня,
Горлівський інститут іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Бахмут*

На сьогоднішній день питання педагогічного такту та етики викладача є досить актуальною та підлягає обговоренню.

Метою даного дослідження є опрацювання важливості педагогічного такту та етики викладача у навчально-виховному процесі.

У кожній професії є щось особливе, що відрізняє її від інших. Такими відмінними рисами професійної діяльності викладача є педагогічний такт та етика.

Педагогічний такт є складовою частиною педагогічної культури, міжособистісних відносин й впливає з гуманності професійно-педагогічної діяльності. Поняття «педагогічний такт» багатопланове. Його не можна визначити за класичними канонами (хоча такі спроби були). Педагогічний такт ототожнювали з чуттям, інтуїцією, тактовністю, доброзичливістю, ввічливістю, культурою педагогічного спілкування, творчим підходом до встановлення контакту зі здобувачами освіти, талантом тощо. Безсумнівно, перераховані фактори відображають ті чи інші грані педагогічного такту. Розкрити обсяг і зміст педагогічного такту, як наукового поняття, можна лише шляхом виявлення і розгляду різних аспектів його прояву.

Педагогічний такт, насамперед, проявляється в умінні викладача встановлювати діловий та емоційний контакт з мінімальною затратною фізичних і духовних сил, що вимагає, в свою чергу, вміння регулювати свої дії і вчинки, надавати їм відповідну тональність, приборкати свої пристрасті. Людина завжди перебуває в якомусь емоційному стані: піднесеному і життєрадісному; сумному, похмурому або пригніченому. Такий стан нерідко передається іншим людям. Тому для загального психолого-педагогічного клімату в колективі далеко не байдуже, який настрій у кожного його члена.

Педагогічний такт регулює навчально-виховний процес з гуманної, духовно-моральної сторони. Для тактовної людини, говорив Добролюбов Н. А., характерно в усьому діяти так, щоб людям нести добро і радість, нікому з них не зробити незаслуженої неприємності. Макаренко А. С. підкреслював, що тактовна людина делікатна, обережна, уважна; ні легковажним вчинком, ні недоречним словом нікого не образить, а навпаки, піклується про гарне самопочуття оточуючих його.

Як моральна категорія, такт здійснює регулювання взаємовідносин людей. В основі тактовної поведінки лежить принцип гуманізму, який передбачає повагу до всіх оточуючих людей. Тактовну людину також відзначає вміння знаходити і йти на компроміс, тому що це також є запорукою успішного спілкування і співіснування людей.

Навичками такту повинен володіти кожен пересічний викладач, бо його професія відрізняється постійною людською взаємодією.

Основними елементами педагогічного такту є: прояв вимогливості і поважності до вихованця; співпереживання, вміння бачити і чути того, хто навчається; ділове спілкування; уважність викладача, його чуйність.

Таким чином, педагогічний такт – це почуття міри в поведінці і діях викладача, що включає у себе високу гуманність, повагу до гідності інших, справедливість, витримку і самовладання у відносинах зі здобувачами освіти, колегами по праці.

Педагогічна етика – це сукупність норм і правил поведінки педагога, що забезпечує моральний характер педагогічної діяльності і взаємин, обумовлених педагогічною діяльністю [1, с. 8].

У структурі педагогічної етики викладача вузу можна виділити наступне:

– етика ставлення до праці, що включає: усвідомлення відповідальності перед студентами, колегами і своєї галуззю наукового знання; вибір стратегії і тактики навчання; використання власного наукового досвіду в якості інформації для слухачів тощо;

– вузівська етика включає в себе етику взаємовідносин двох головних учасників процесу безпосередньої передачі знань – викладача і студента, але відносини між ними встановлюються більш демократичні, ніж в школі між учителем і учнем;

– етика наукової творчості, затребувана особливим становищем вузівського педагога, який зобов'язаний поєднувати у своїй життєдіяльності функції викладача і вченого [2, с. 63].

Таким чином, педагогічна етика, задаючи моральні орієнтири професійної діяльності, допомагає викладачеві вузу оцінити власний рівень морального розвитку, стимулює його професійний ріст.

Висновки. Отже, педагогічний такт – це не окремі штрихи поведінки викладача, а стиль його роботи, спілкування, частина педагогічної культури, педагогічної майстерності. Педагогічний такт є обов'язковою умовою реалізації принципів гуманізму в навчально-виховному процесі, в професійно-педагогічному спілкуванні. При бажанні і прагненні кожен викладач може стати тактовним.

Етика є важливою основою професійної культури педагога. Її педагогічний розвиток позитивно впливає на характер взаємодії між учасниками освітнього процесу, батьками, колегами, а також сприяє поліпшенню морально-психологічного клімату колективу закладу освіти, посиленню позитивної ролі сім'ї у вихованні дітей.

Список використаних джерел

1. Балсун С. В. Вчительські манери: сутність та вимоги до них: підручник. Київ, Ленвіт, 2013. С. 590.
2. Грабовська Н. В., Жуковська Л. А., Левченко Т. І. та інші. Впровадження методики формування оптимального педагогічного клімату в шкільну практику: навч.-мет. посіб. Київ, МАУП, 2000. С. 96.